

Microtoponym survey in bilingual communities

Katalin Reszegi

GeoNames Symposium
“The heritage value of microtoponyms”,
Hermagor, 12-13 October 2026

The importance of collecting and publishing place names

- Local identity
- Linguistic and historical research, archaeology, ethnography, geography
- Local history, cultural heritage

Urgency of place name collection

- Globalization
- Modernization
- Changing lifestyles
- Decline of local place-name knowledge

2. The Hungarian National Toponym Registry Project

- Launched to document the place names of the Hungarian language area
- Two main tasks:
 - Collect names in current use

2. The Hungarian National Toponym Registry Project

- Launched to document the place names of the Hungarian language area
- Two main tasks:
 - Collect names in current use
 - Process historical sources

2. The Hungarian National Toponym Registry Project

- scholars from several different scientific fields
- online database

KERES

borockás

Borockás

Újtikos - Hajdúnánási járás

Borockás Vendégház

Újtikos - Hajdúnánási járás

Borockás-csatorna

Újtikos - Hajdúnánási járás

Borockás-hát

Újtikos - Hajdúnánási járás

Borockás-Mályvás

Újtikos - Hajdúnánási járás

Borockás-pusztá

Újtikos - Hajdúnánási járás

ADATLAP

névforma:

Borockás

jelentése:

Újtikos keleti határában fekvő nagy területű határrész.

első adata:

[18. sz.]: *Borotzkás*

utolsó adata:

2023: *Borockás*

a név magyarázata:

A név a nyelvjárási *borocka* 'barack' főnév -s képzős alakja, eredetileg barackfákkal beültetett területet jelölhetett.

a hely további nevei:

Borockás-pusztá, Borocskás, Borocska, Pusztá-Borockás, Boroscás

szócikk

térkép

Hungarian National Toponym Registry - online

2. The Hungarian National Toponym Registry Project

- scholars from several different scientific fields
- online database
- online dictionary

Hungarian National Toponym Registry - online

https://mnh.unideb.hu/dictionary_reader.php?loc=sztr_rdr&tlps=Méra&pdf=szotarak/Romania/Kolozs/Mera_szotar_online.pdf

Szótár

TAMÁS CSILLA

Méra helynevei

Méra 2024: *Méra, Mérába, Mérábúl, méraji* | *A mérajibakat vajasaknak hífták a környékbeliek, mert a kolozsvári pijacon bivaitejet, -vaját, túrórt árultak.* (ÉGy.), 1941: *Méra* (KHn. 240, MaKF.), 1922: *Méra* (ETH. 10: 687), 1913: *Méra* (Hnt.), 1900: *Méra* (L0.48.279.1), 1888: *Méra* (Hnt.), 1873: *Méra* (Hnt.), 1869: *Méra* (HKFT., MKFT.), 1864: *Méra* (Pesty 1864/22: 363a), 1831: *Méra* (ETH. 10: 682), 1808: *Méra* (Lipszky, Rep.), 1806: *Méra* (Lipszky, Map.), 1769/1776: *Méra* (EKFT.), 1756: *Mera* (ETH. 10: 677), 1665: *Mera* (ETH. 10: 676), 1591: *Mera* (ETH. 10: 675), 1525: *Mera* (Cs. 5: 382), 1479: *Mera* (Cs. 5: 382), 1449: *Mera* (Cs. 5: 382), [1430 k.]: *Mera* (Cs. 5: 382), 1389: *Mera* (EO. 5: 1001), 1378: *Mera* (EO. 5: 401), 1367: *Mera* (EO. 4: 576), 1358: *Mera* (EO. 3: 1029), 1348: *Mera* (EO. 3: 468), 1334: *Mera* (EO. 2: 1112), 1326: *Mera* (EO. 2: 571), 1314: *Mera* (EO. 2: 223), 1310: *Mera* (EO. 2: 171), 1299/1300: *Mera* (Gy. 3: 363). — A romániai Kolozs megye északi részén fekvő település, a kalotaszegi Nádásmente kistáj része. Mai román neve *Mera*. Szomszédos települései: délen Szucság, Andrásbénya, nyugaton Magyarvita, Magyaránás, északnyugaton Magyarszentpál, északon Szomordok, Csonkatelep, északkeleten Kóród, Kajántó, keleten Kisbács. Nyugati határa egyben a község határa is. A település neve Árpád-kori személynévből keletkezett (FNESz., vö. ÁSz. *Mer, Mere, Mera*). Vö. Mérai-malom, Méra-patak.

Abrudán-kert 2013: *Abrudán-kert* (Tóth 2013: 161). — Kert a belterületől délnyugatra, az Állomás mögött. Román tulajdonosáról kapta a nevét.

Ágazat 2024: *Ágazat, Ágazadba* (ÉGy.), 1941: *Ágazat* (KHn. 245), 1869: *Ágazat* (HKFT., MKFT.). — Két kisebb völgy elágazása a határ keleti részén, a Kuli-sánc és a Fazék-bánya közelében, az erdőben. A név a 'völgy kezdeti részének több kis völgyágra való szétágazódása' jelentésű *ágazat* földrajzi köznévből alakult (FKnT.). Vö. Ágazat árka között, Ágazat-tó.

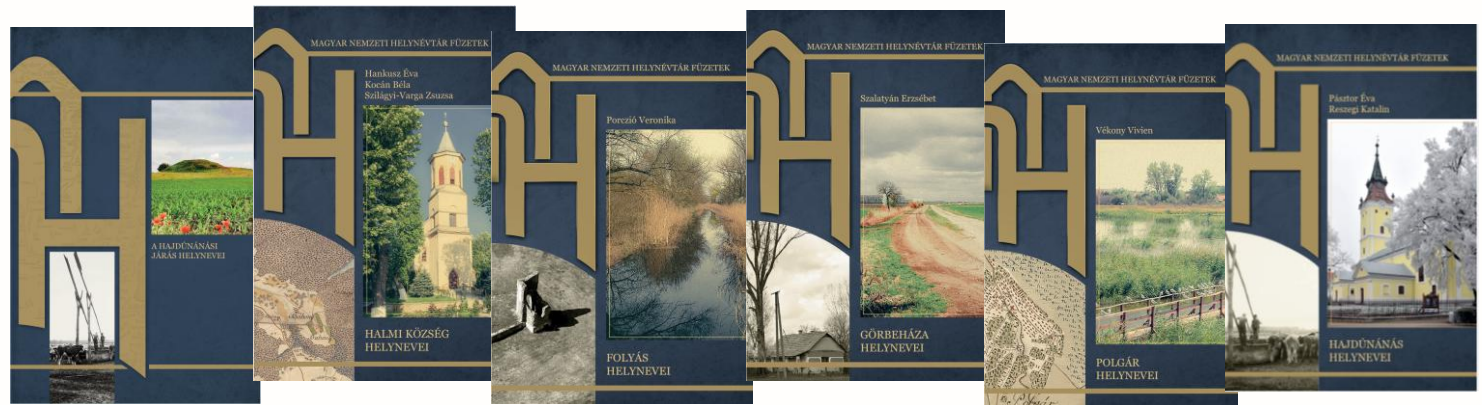
Ágazat árka között 1775: *Ágazat Arka közt* (ETH. 10: 679). — Kis erdő rész a határ keleti részén, az Ágazat közelében.

Ágazat-tó 2024: *Ágazat-to* (ÉGy.), 1941: *Ágazat tója* (KHn. 245). — Kisebb tó, sáros, vizes hely a határ keleti részén, az Ágazat közelében. Erdős részen található, a helyiek szerint amolyan „bivalyfürősző”. *Ágazat tója* formában is említik.

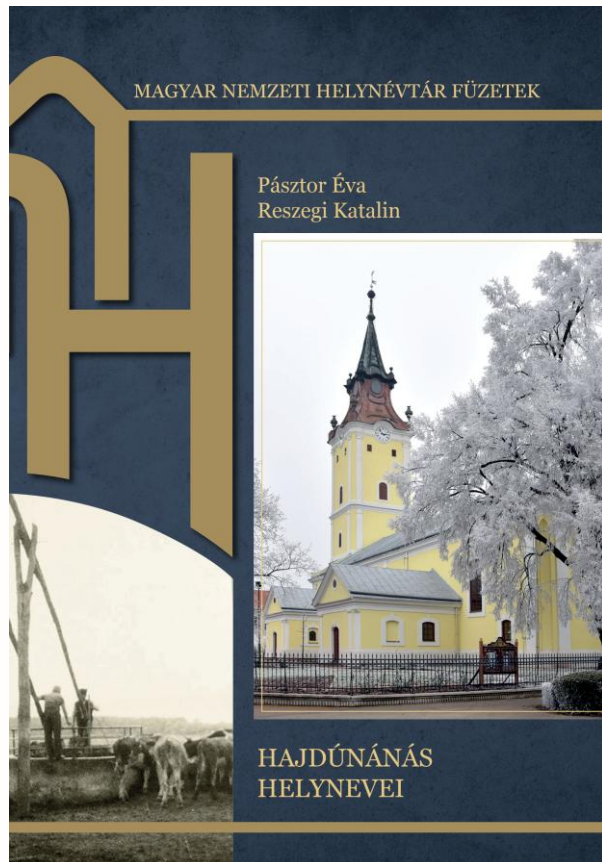
Ágazat tója lásd Ágazat-tó

The Hungarian National Toponym Registry Project

- scholars from several different scientific fields
- online database
- online dictionary
- book series

Hungarian National Toponym Registry – book series

Hajdúnánás

Fürjhalom egy és Fürjhalmi-egyes-dűlő formában szerepel. — DRÁVICZKY 1990: 17, T1.S.78.732/15–202, T1.S.78.732/203–319, T9.Ny.117. — T12-D4.

Fürjhalom-járása lásd **Fürjhalom**

Fürjhalom-járása lásd **Fürjhalom**

Fürjhalom-kettes-dűlő 1990: *Fürjhalom II.*, [1920]: *Fürjhalom II.*, 1891: *Fürjhalmi II. dűlő*, 1871–1872: *Fürjhalmi II. dűlő*. — Határész a település középő részén, a Keleti-fücskatornától nyugatra, a Fürjhalom-járásnak a Görbeházi úttól délre levő része. Térképi megjelölés. **Fürjhalom kettő és Fürjhalmi-kettes-dűlő** formában is szerepel. — DRÁVICZKY 1990: 17, T1.S.78.732/15–202, T1.S.78.732/203–319, T9.Ny.117. — T13-E5.

Fürjhalom kettő lásd **Fürjhalom-kettes-dűlő**

Fürjhalom-lapos 1891: *Fürjhalom lapos*. — Alacsonyabban fekvő fölterület a település középő részén, a Fürjhalom-járásban, a Fürjhalomtól északnyugatra. — T1.S.78.732/15–202, T1.S.78.732/203–319. — T12-D3.

Fürj utca 1. 2024: *Fürj utca*, 2012: *Fürj utca*. — A fürdő melletti üdülőövezet egyik utcája a belterület délnyugati részén, a Csónakos utcából nyílik, 1983-ban adott hivatalos név. — ÉGy. — T28-B5.

Fürj utca 2. lásd **Batsányi utca**

Fürjvizi 1990: *Fürjvizi, Fürjvizi-lapos*. — Vízrel teli földterület a belterület keleti-északkeleti szélén, a város legregebbi temetőjének délkeleti oldalán, a Csepűs-szőlő szőlőig tart. Alkatokat fürjvizi tettek benne. **Fürjvizi-lapos**-nak is hívták. — DRÁVICZKY 1990: 62. — T29-F2.

Fürjvizi-lapos lásd **Fürjvizi**

Fürst Sándor utca lásd **Hódos Imre utca**

Füzes 1990: *Füzes*, [1920]: *Füzes*, 1851: *füzes*. — Erdős földterület a település nyugati határában, a Réten, a Balázs-telep-dűlő és a Tóviskesi-dűlő határában, a Kadarecs partján. Nevét bizonyára onnan kapta, hogy sok fűzfa állt a területen. — DRÁVICZKY 1990: térkép, L9.V.301.c/1, T9.Ny.117. — T12-A4.

Füz-gát 1902: *Füzgát*, 1900: *Füzgát*, 1858: *Füzgát*, 1854: *Füz Gát*, 1824/1854: *Füz Gát*, 1783: *Füzgát*. — Vízrel körülvett enyhe kiemelkedés, nádvági rét a település déli-délnyugati határában, a Mély-ér és a Kadarecs veszi körbe. Nevé-

nek előtagja talán egykor itt álló fűzfákra utal. Az utótag 'v'z lefolyását elzáró vagy kiáradását akadályozó töltés; közlekedés céljára készített töltés, töltött földterület jelentésben állhatott. — BARCSA 1900: 183, 1902: 118, EKFT, FKdT, T9.HvT.39, T9.HvT.46, T9.HvT.54. — T19-G3.

Füz-tanya 2024: *Füz-tanya* *Füz Mihály bácsi tanyája*. — Egykori tanya a település délnyugati határában, a Réten, a Magi-teleki-dűlőben, a Görbeházi út mellett délre. Tulajdonosáról, Füz Mihályról kapta a nevét. — ÉGy. — T18-C1C2.

Gábor Áron utca 2024: *Gábor Áron utca*, 2012: *Gábor Áron utca*, 1990: *Gábor Áron utca*, *Telesi utca*, *Ványi doktor köze*, 1982: *Gábor Áron utca*, 1969: *Gábor Áron utca*, [1930]: *Telesi utca*, 1926: *Telesi utca*, [1910]: *Telesi utca*. — Utca a belterület nyugati részén, a Polgári utcából nyílik. Korábban **Telesi utca** volt a hivatalos neve, és egy ott lakó orvosról **Ványi doktor köz-**nek is hívták. **Szerellem köz**-ként a 19–20. század fordulóján emlegették. TDM-ai szerint bokros, cserjes utca volt, a fiatal párok odajártak a bokrok közé szerelmeskedni. — DRÁVICZKY 1990: 119, ÉGy, KÖRÖSI 1972: 10, TDM-ai 1971: 14, 1982: 3, T9.HmT.35/a, T9.Ny.103, T9.Ny.156, T9.Ny.208. — T28-D3.

Galagonya utca 2024: *Galagonya utca*, 2011: *Galagonya utca*. — A fürdő melletti üdülőövezet egyik utcája a belterület délnyugati részén, a Hódos utca felől nyílik. 2011-ben nevezték el. Hivatalos név. — ÉGy, Hajdúnánási Újság 2011.11.11: 2. — T28-B5.

Gál-féle tánciskola 2024: *Gál-féle tánciskola*, 1990: *Gál-féle tánciskola*. — Épület volt a

A Fürjvizi az 1980-as években Fotó: Dráviczky Imre

Hungarian National Toponym Registry – book series

3. Multilingual communities

- different methodology
- theoretical and practical questions
- bilingual settlements in the Hungarian language area:
 - within the territory of present-day Hungary
 - beyond the current state borders

4. Hungarian as a minority language

- Used in regions beyond Hungary's borders
- Approximately 1.8 million people
- The actual number of speakers may differ from official figures

Hungarian communities beyond Hungary

Region	Approximate number
Transylvania, Romania	1.2 million+
Slovakia	400,000
Vojvodina, Serbia	200,000
Transcarpathia, Ukraine	125,000
Croatia	14,000
Austria	10,000
Slovenia	4,000

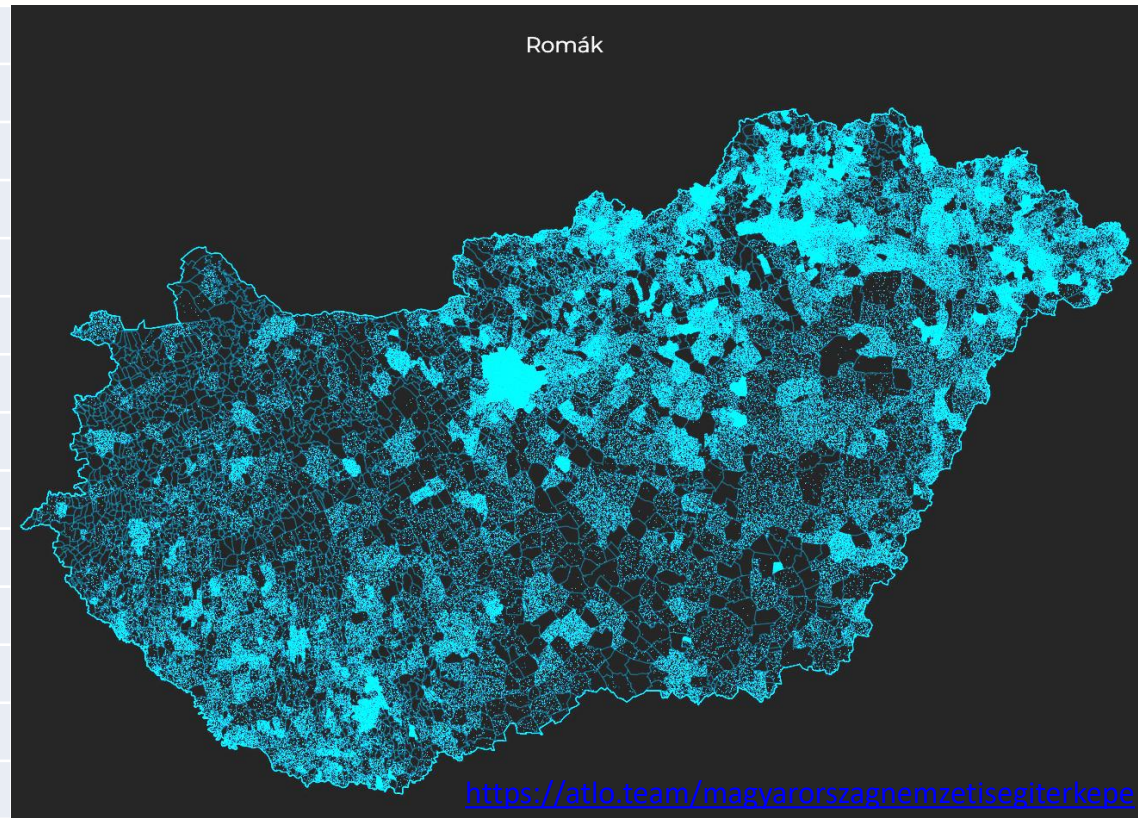
5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

1. Ethnic map of Hungary 2011 (CARTOGRAPHIA TK 2015)

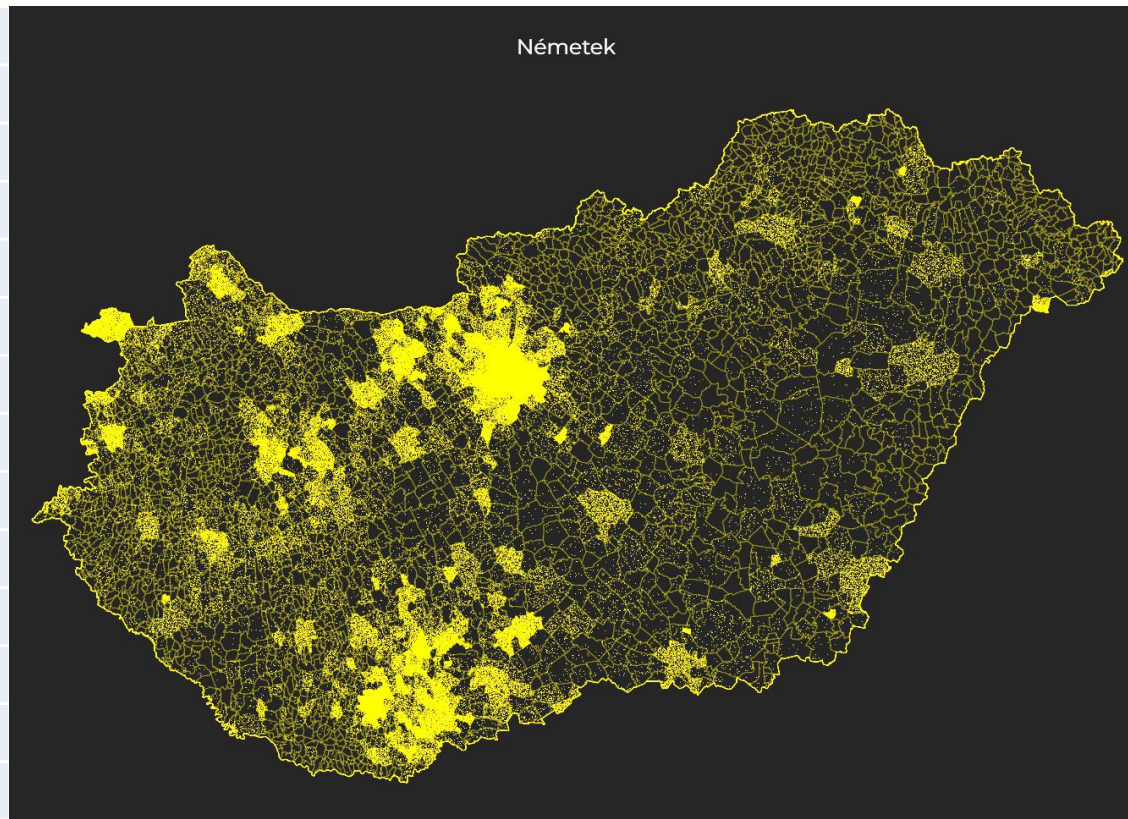
- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

[illegible]

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

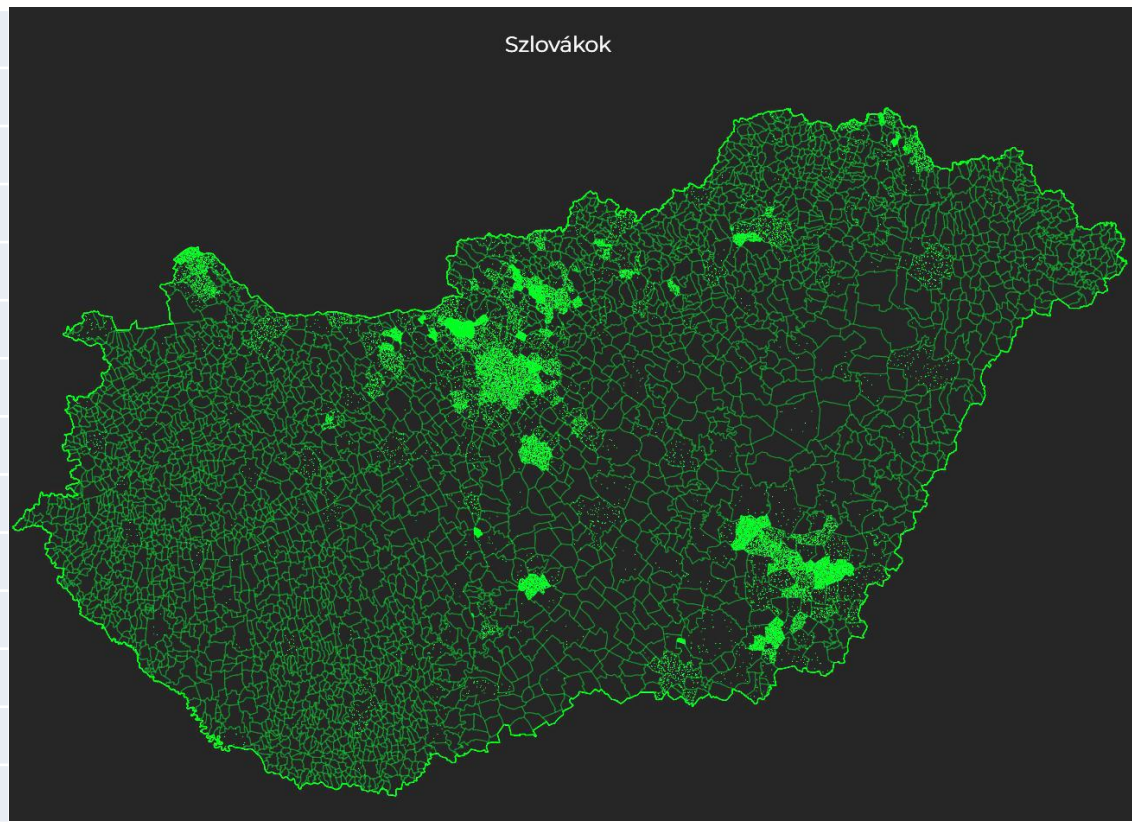
Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

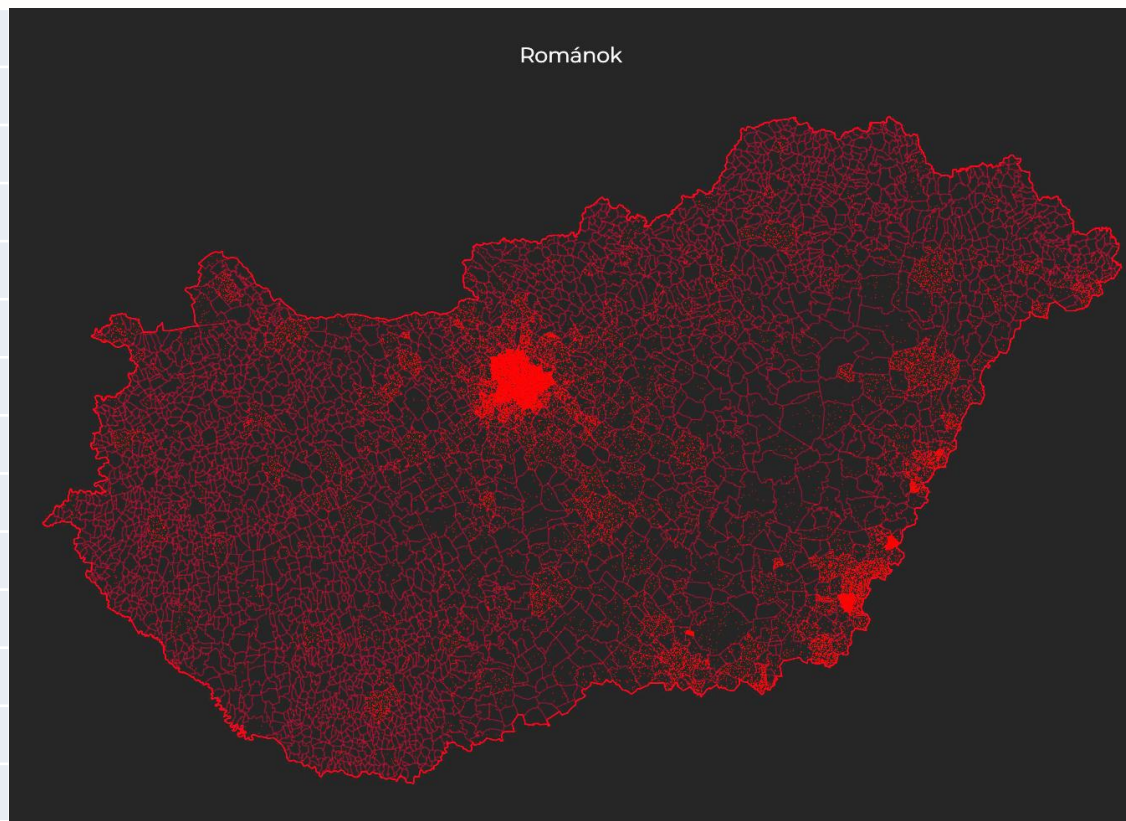
Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900
Romanians	27,600

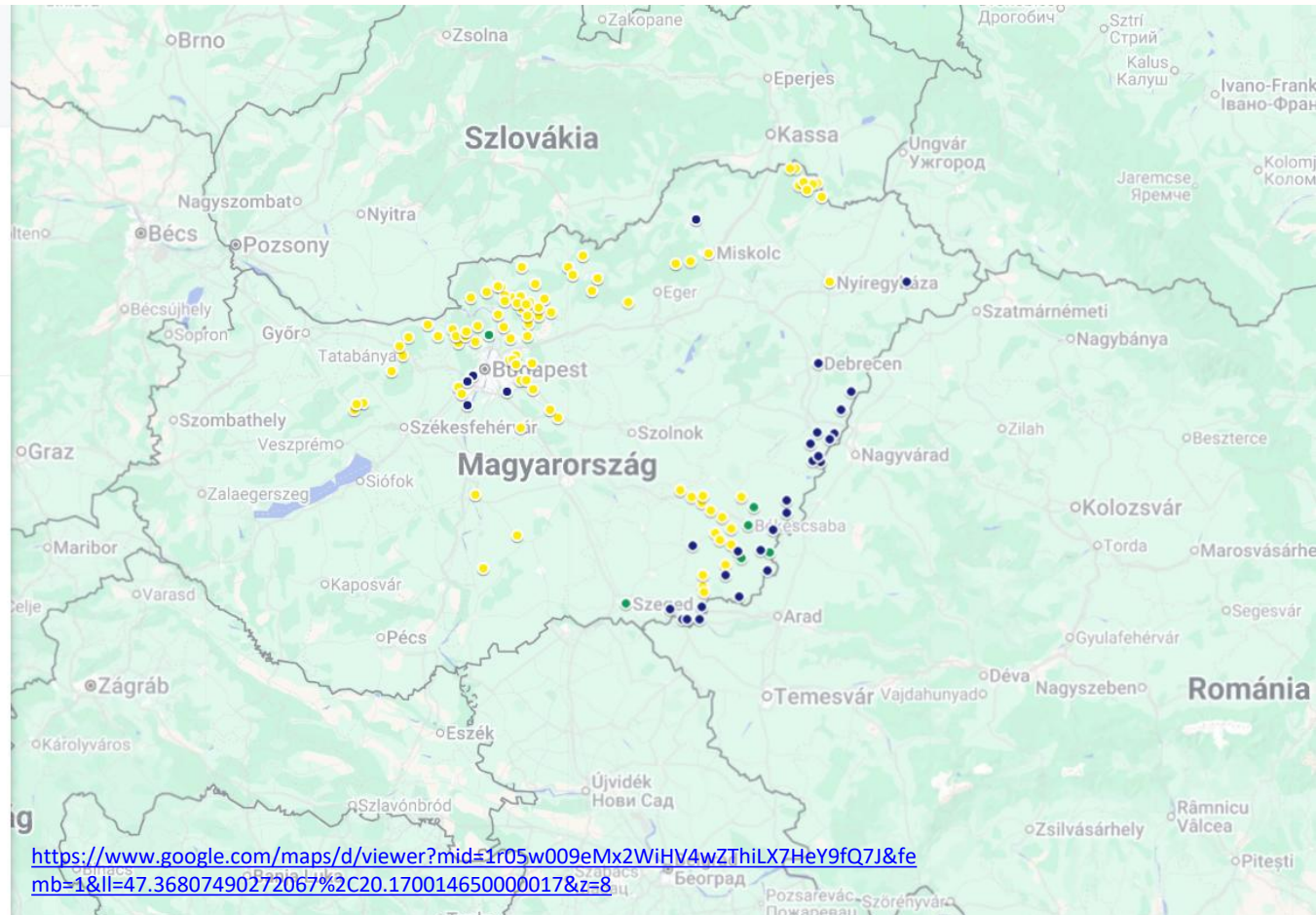
5. Ethnic minorities within Hungary

9 466 megtekintés
2019. május 3. napon tették közzé

MEGOSZTÁS

Román és szlovák nemzetiségi önkormányzat

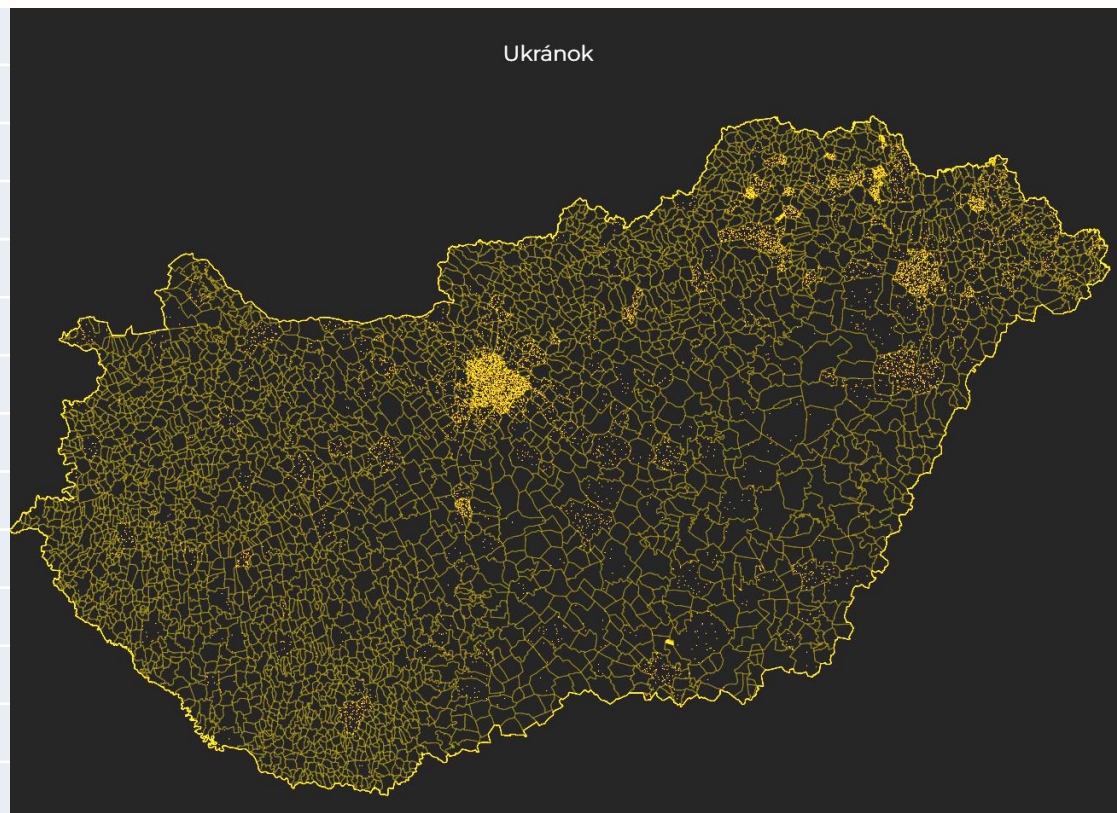
- Szlovák nemzetiségi önkormányzat
- Román nemzetiségi önkormányzat
- Román és szlovák nemzetiségi önkormányzat

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

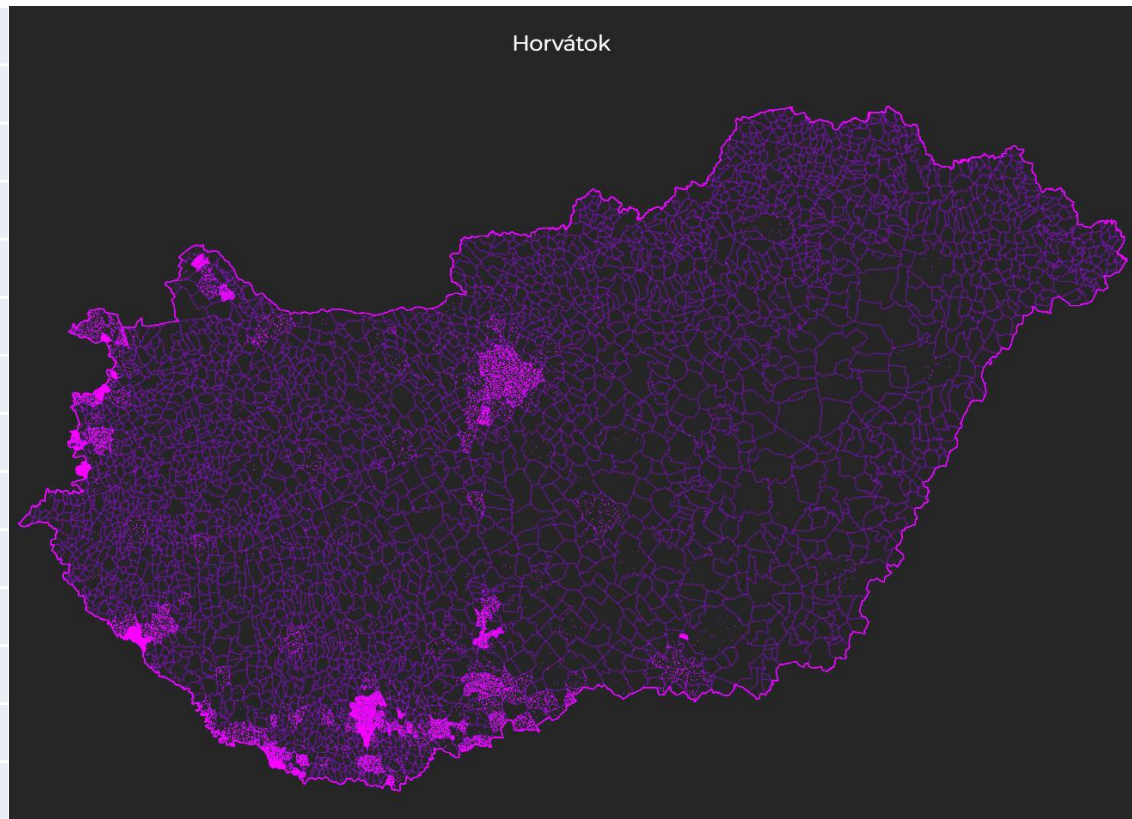
Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900
Romanians	27,600
Ukrainians	24,600

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

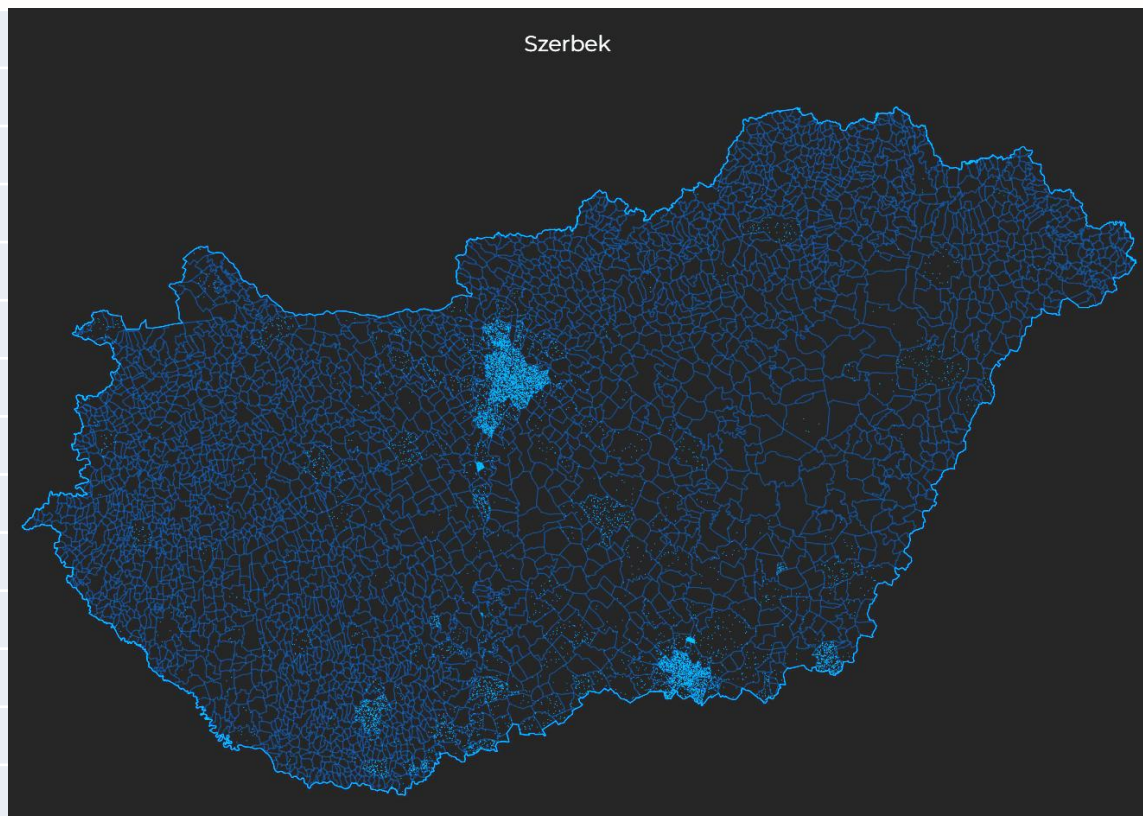
Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900
Romanians	27,600
Ukrainians	24,600
Croats	21,800

5. Ethnic minorities within Hungary

- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

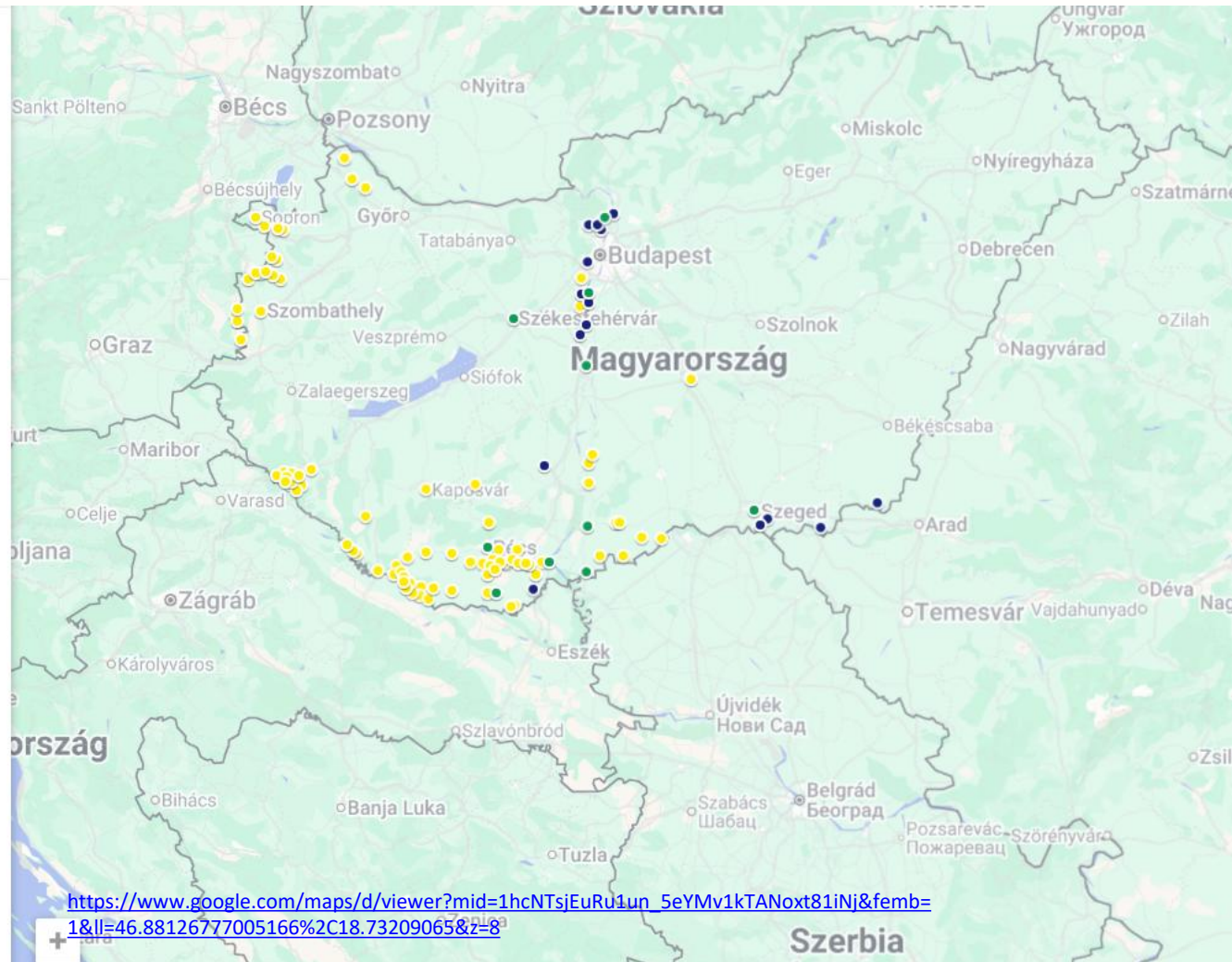
Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900
Romanians	27,600
Ukrainians	24,600
Croats	21,800
Serbs	11,600

5. Ethnic minorities within Hungary

Horvát és szerb nemzetiségi önkormányzat

- Horvát nemzetiségi önkormányzat
- Szerb nemzetiségi önkormányzat
- Horvát és szerb nemzetiségi önkormányzat

5. Ethnic minorities within Hungary

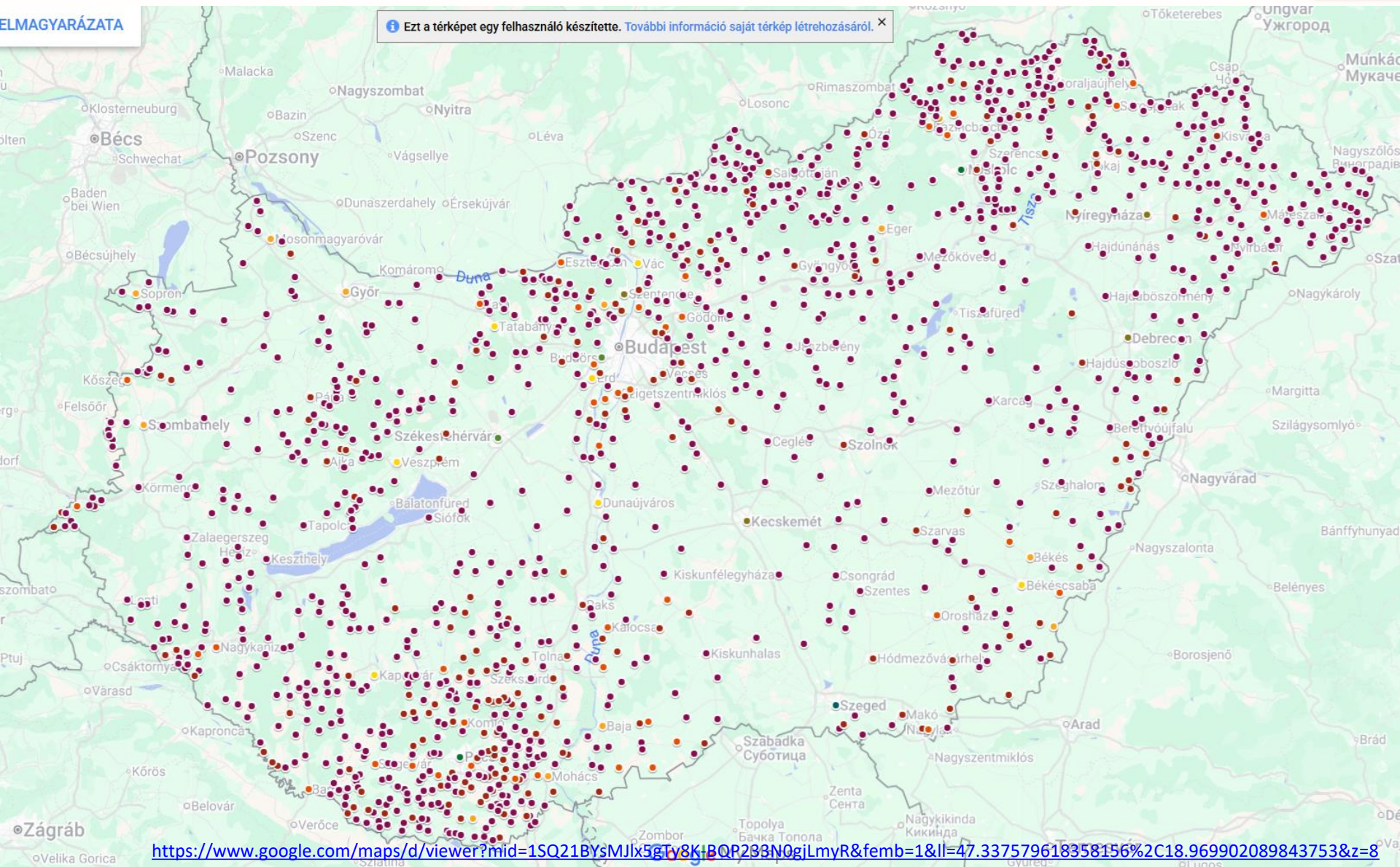
- 13 ethnic minorities
- 2022 census data
- about 5% of the population (492,000 people)

Nationality	Approximate number
Roma	209,900
Germans	142,500
Slovaks	29,900
Romanians	27,600
Ukrainians	24,600
Croats	21,800
Serbs	11,600
Poles	7,400
Ruthenians/Rusyns	7,100
Greeks	6,200
Bulgarians	6,100
Armenians	4,200
Slovenes	4,000

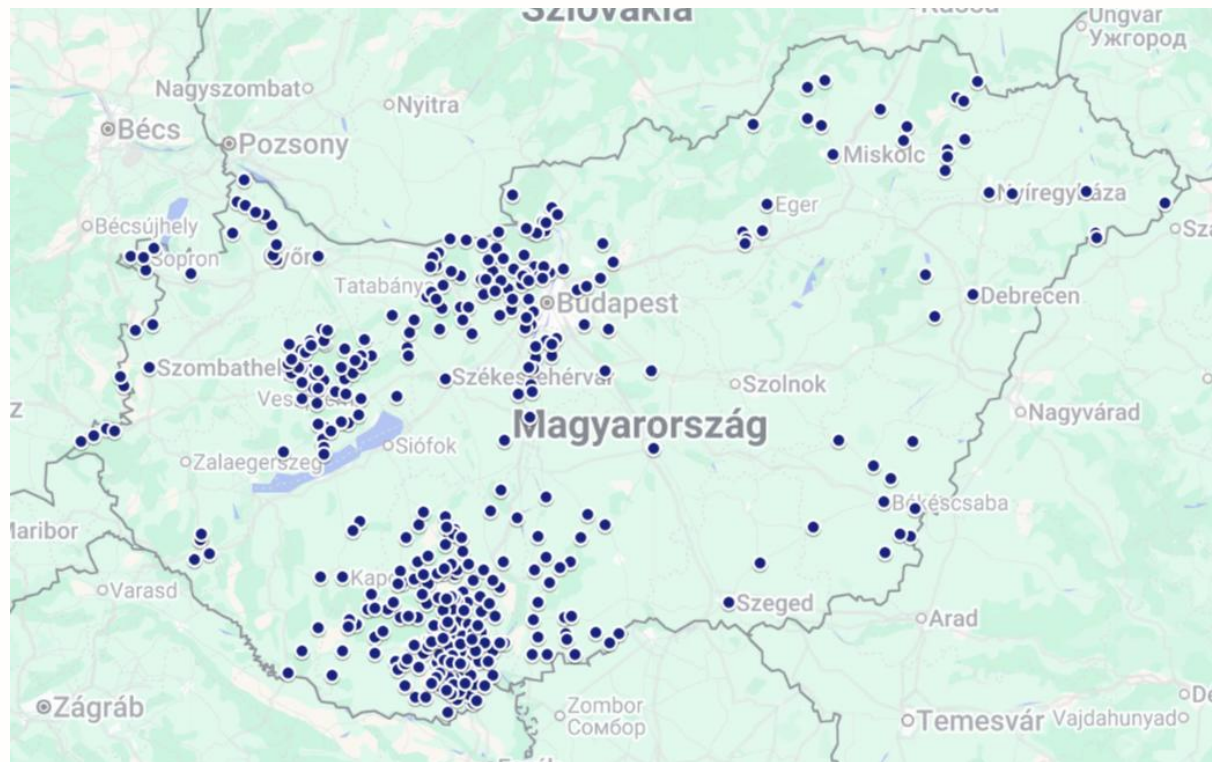
1. Ethnic map of Hungary 2011 (CARTOGRAPHIA TK 2015)

5. Ethnic minorities within Hungary

Ethnicity and language use

- not the same
 - E.g. the German community
 - More than 142,500 identify as German
 - About 28,500 report German as their mother tongue
 - About 66,500 use German at home

<https://www.google.com/maps/d/viewer?mid=1rIHCzcsKgpy4tlzAOnScV-yanZEjhFJQ&femb=1&ll=47.11230659506349%2C19.500365250000016&z=7>

Bilingualism in the studied areas

- Not always stable
- Knowing the state language is usually necessary to participate fully in society
- Minority languages may gradually recede into family and informal settings
- In some communities, language shift is advanced
- This affects place-name use and place-name knowledge
- Globalization adds further pressure

6. Bilingualism and bilingual use of proper names

- The nature of bilingualism
 - One language often functions as the matrix language
- Both languages can influence one another
- Contact and interference affect place-name use
- Bilingual communities develop distinctive toponymic systems

Relationships between names

- No formal relationship, only a shared referent
 - Hung. *Réce-puszta* 'duck plain' ~ Ger. *Kuh-Graben* 'Cow' Ditch
- Borrowing with phonetic adaptation
 - Ger. *Hákabus* ~ Hung. *Hakebus*
- Partial correspondence
 - Hung. *Bence-árok* 'ditch' ~ Croat. *Bencin hendek* 'ditch'
- Calque or loan translation
 - Hung. *Fehér-gödrök* 'white pits' ~ Croat. *Biela jama*
- A common noun transferred into the other language and used as a proper name
 - Hung. *gödör* 'pit' > Croat. *gudura* 'pit'

Bilingual place-name competence

Toponymic policy

- Beyond Hungary's border:
 - Hungarian-language signage is generally subject to population thresholds
- In Hungary:
 - no threshold
 - geographical names should be entered in the Gazetteer of Geographical Names in Hungary
 - relatively few communities make use of the option of displaying minority-language names

7. Place-name use in different settings

- Hungarian minority beyond Hungary

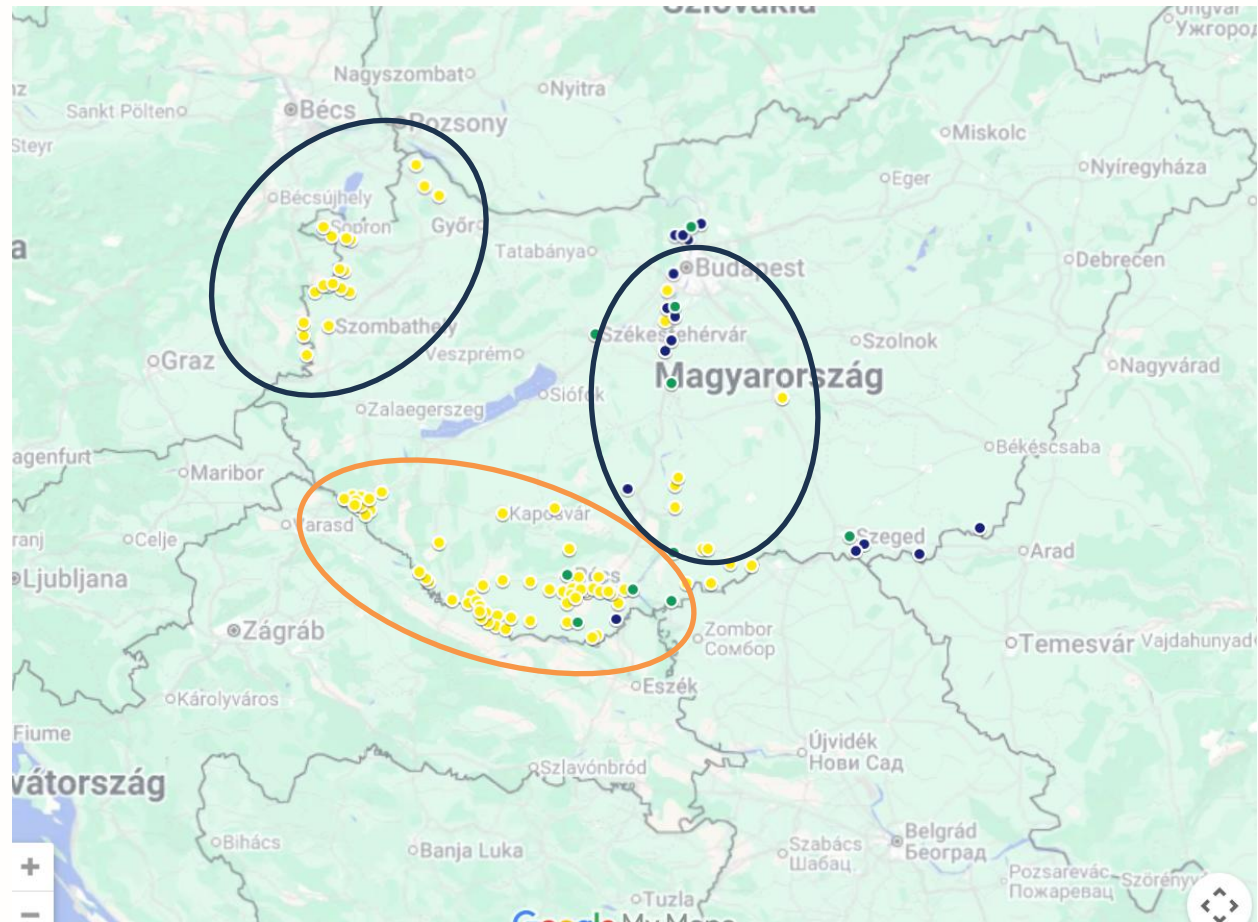
In settlements with a Hungarian majority:

- microtoponyms tend to be in Hungarian
- more distant, larger-scale places are more often known by their state-language names

In settlements where the Hungarian population is small

- the state language has an even greater influence on the local toponymic system

- ethnic minorities within Hungary

Bilingual toponymic corpora

- Most settlement corpora are bilingual in nature
 - The two name stocks are organically intertwined
- For analysis, we nevertheless treat them as two systems

Separating the two systems

- Frequency in the language of collection
- Informants' opinions

„Ez *Éva-kő*, de szlovákul nem *Éva-kő*, hanem *Jevi/kameny*, aszt jelenti, hogy bal oldali kő.”
‘This is [Hun.] *Éva-kő* ['Éva's stone'], but in Slovak it's not *Éva-kő*, it's *Jeví kameň*, which means 'the stone on the left side.’
- Transparency of the name to speakers
- Phonetic features
- Structure of the name
- Recent sources on linguistic affiliation

Collection procedures

- differ between areas beyond Hungary's borders and areas within Hungary – practical reasons
- **Beyond Hungary's borders:**
 - Hungarian names
 - Borrowed names are also included
 - Their linguistic origin and etymology must be clarified
 - Historical names
- **Collection within Hungary**
 - in all minority languages
 - Specialists in the relevant languages are involved
 - The aim is to collect the complete corpus
 - Separate interviews are carried out in the two languages
 - Separate dictionaries and eventually a joint dictionary

Phonetic transcription

- Current names are recorded as accurately as possible
- Pronunciation is included through phonetic transcription
- Hungarian names: the transcription system developed in Hungarian dialectology

Bilingual transcription problems

- E.g. Croatian names
 - Standardized name
 - Hungarian dialectological transcription + Croatian stress patterns
 - Simplified Croatian dialectological transcription

Dolnya suma 2023: *Dolnya suma* (ÉGy.), 1979: *Dolnya suma*, *Dołlnya súma* (Fehér 1979). — Ráchorvát: **Dolnja šuma** 2024: *Do·lynya sú·mà [Dól·ña šúma]* (ÉGy.), 1996: *Dolnja suma* (Fehér 1996: 15), 1979: *Dolnya suma*, *Dołlnya súma* (Fehér 1979). — A település nyugati határában, a Felsőszállások és az Alsószállások között fekvő egykori erdő. Napjainkban szántóföld. A ráchorvát név eltöagja a hr. *dôlnji* 'alsó' melléknév nőnemű alakja, utótagja a hr. *šùma* 'erdő' jelentésű földrajzi köznév. A ráchorvát név átkerült a magyar nyelvhasználatba is.

8. Current progress

Beyond Hungary's borders

- Toponym corpora of 42 settlements published in print
- Intensive work in around 50 additional settlements

Within Hungary

- Intensive work currently focuses on Croatian
 - Collection is needed in about 45–50 settlements
 - Fieldwork completed in 21 settlements
- Other minority languages: only scattered collections so far

9. Closing remarks

- The project is enormous
- It is also urgent
- Place-name knowledge is receding even in monolingual areas
- The process is stronger in bilingual and minority-language settings
- Language shift contributes to this decline

References

- Bába, Barbara – Dudás, Előd – Müller, Márta – Szilágyi-Varga, Zsuzsa – Török, Tamás 2025. A helynévgyűjtés módszertani problémái többnyelvű települések esetében. *Névtani Értesítő* 47: 9–29.
- Hoffmann István 2021. A Magyar Nemzeti Helynévtár Programról. Helynévtörténeti Tanulmányok 17: 139–145.
- Hoffmann István 2023. Az Akadémia és a helynevek ügye. In: Tolcsvai Nagy Gábor – Laczkó Krisztina – Tátrai Szilárd eds., *Nyelv, kultúra, tudomány. Köszöntő kötet a Magyar Nyelvőr alapításának 150. évfordulójára*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest. 115–127
- Hoffmann István 2023. Magyar Nemzeti Helynévtár Program. *Magyar Nyelv* 119: 471–478.
- MNHP-segédlet = Helynévgyűjtés többnyelvű településeken a Magyar Nemzeti Helynévtár Programban. Módszertani segédlet.
https://mnhp.unideb.hu/kutatasi_segedletek/modszertani_segedletek/helynevgyujtes_tobbnyelvu_telepuleseken.pdf (2026. 08. 03.)
- Reszegi, Katalin 2013. Cognitive Description of Multilingual Toponym Pairs. In: Hough, C. – Izdebska, D. eds., *Names and Their Environment. Proceedings of the 25th International Congress of Onomastic Sciences, Glasgow, 25-29 August 2014*. Vol. 2. *Toponomastics 2*. Glasgow, University of Glasgow, 2016. 88–97.
- Sasi, Attila 2020. Minority place names in Hungary today: their status and official and unofficial use. *Onomastica* 6: 217–23
minősítésének elméleti és gyakorlati kérdései kétnyelvű közegben. *Névtani Értesítő* 47: 31–457.
- Tallárom, Réka 2025. A helynevek nyelvi.

Thank you
For your attention.

